

HÁROM AMERIKAI ORVOSI KÖNYVTÁR EGY SZÁMITÓGÉP - HÁLÓZATBAN

F 3310 M[AN]GLIS, Phillip: Computer network to link 3 medical libraries. - The New York Times, 1965. március 5.
Három orvosi könyvtárat köt össze a számítógép hálózat. - Harvard, Columbia és Yale Egyetemi Könyvtáraiban számítógép hálózat segítségével biztosítják a gyors visszakeresési lehetőségeket.

61067

(4.48)
(3.35)

Három nagy, az USA keleti területen fekvő orvosi könyvtárat kötnek össze egy számítógép és telefon hálózatba. Ez lehetővé fogja tenni a tudósoknak, hogy keresett formásmunkákhoz azonnal hozzájussanak. Harvard, Columbia és Yale

Egyetemi könyvtárai a világ legnagyobb és legjobb könyvtárai közé tartoznak. Az elektronikus berendezések kezdeti fokán állnak még, de már öt másik könyvtárat is felszólítottak, hogy csatlakozzanak ehhez a rendszerhez.

Frederick G. Kilgour -1948 óta a Yale-i Egyetem orvosi könyvtárosa- úgy véli, hogy a katalóguskártya fejlődése történelmi szempontból előrelépet jelentett a könyvtári szolgáltatásban. A számítógép-rendszer azonban már most megmutatja, hogy az sokkal forradalmibb jelentőségű lesz, mint a katalóguscédula volt.

További távlatokat nyújt a tájékoztatás összefogása az orvosi könyvtárak országos hálózatába. Ez a fejlődés alatt álló rendszer a National Science Foundation pénzügyi támogatásával ugyancsak alkalmazható lesz a jogi, ipari vagy általános könyvtáraknál is.

Az egyes könyvtárak már használnak számítógépeket annak érdekében, hogy a tájékoztatás mielőbb hozzáférhetővé váljék.

A Yale-Harvard-Columbia tervezet lesz azonban az első, amely az egyes központok tudósainak a különböző gyűjteményekhez számítógép

gépek segítségével e g y i d e j ű hozzáférhetőséget biztosít.

1965 áprilisában a Harvardi Orvosi Könyvtár összeolvadt a Bostoni Orvosi Könyvtárral, így az új Harvardi F r a n c i s A. C o u n t w a y Orvosi Könyvtárna k 400 ezres állománya lesz és így a három gyűjtemény közül ez lesz a legnagyobb.

A sok kettőség ellenére is a három könyvtárnak 1 025 000 tétele lesz. Ezeket a számítógép rendkívül rövid idő alatt át tudja vizsgálni.

Amikor a hálózati rendszert kiegészítik távközlési és fényképezési reprodukciós készülékekkel, lehetővé válik a könyvtárak gyarapításában az átfedések kiküszöbölése. A new-yorki könyv oldalt el lehet juttatni egy másik városban élő felhasználóhoz és még hazavitel céljára is reprodukálható lesz.

K i l g o u r úgy látja, hogy legkorábban az 1970-es években válik lehetségessé a könyvtárak állományára épülő visszakeresési eljárás teljes gépesítése. A számítógép "emlékezetükben" nemcsak teljes katalógusokat fognak elraktározni és kérésre a kívánt adatokat kikeresni, hanem k ö n y v e k b ő l v a g y c i k k e k b ő l i s k i e m e l n e k a d a t o k a t és a felhasználók rendelkezésére bocsátják.

A számítógép-rendszer jelenleg képes arra, hogy emlékezetében keressen és a felhasználó által kívánt anyag (könyvek vagy cikkek) cimleírásait kinyomja, de a felhasználónak egyedül kell megszereznie a gép által jelzett könyvet vagy cikket.

A számítógép ezt a keresést fantasztikus gyorsan végzi, -állapítja meg Kilgour- és olyan alapossággal, amelyet az ember ritkán tud megközelíteni.

A könyvtári katalóguscédulákat átnézni azzal a céllal, hogy a megfelelő megtalálják, gyakran órákat, sőt még napokat is igénybe vesz. A Yale-i Orvosi Könyvtárban 350 ezer mű van. Katalóguscédulái 6 láb magasságban, 10 láb hosszúságban és nem egészen 3 láb mélységben vannak elhelyezve.* 468 fiókja van (561-600 cédulával), átlagban a könyvtár minden műve számára kevesebb mint 2 cédulával.

"Nehéz egy címet tárgy szerint megkapni, a nem megfelelő tárgyi osztályozás miatt" -állapítja meg Kilgour. "A katalógus egyre

* Egy láb = 30.48 cm

nő, ezért csökkenteni kell a növekedést azzal, hogy szigorúan korlátozzuk az új cédulák hozzáadását".

Ha minden könyvhöz 20 vagy 30 cédulát készítünk, akkor mindenekelőtt tudomásul kell venni, hogy az intézetben csak a kártyák számára lesz hely" - így nyilatkozott Thones P. Fleming, a Columbiái Egyetem Orvosi Könyvtárának vezetője.

A továbbiakban így folytatta: "A számítógéppel sokkal, de sokkal több tárgyszót lehet alkalmazni. Ezeket tömör, kicsinyített formában mágneses szalagokra viszik, majd utána korongokban raktározzák. Éppenúgy, mint a wurlitzerben, ha valaki megnyomja a gombot, a kar megtalálja amit keres, úgy a kereső kar végigtapogatja a korongot és kiemeli, amit a kutató kíván".

"A számítógépnek a felhasználó egészen speciális kérdéseket tehet fel és azonnal megkapja az irodalomra való hivatkozást".

A Yalei Könyvtár tudatában van annak, hogy minden címhez csak 1,6 tárgyi cédulát tud nyújtani átlagosan. Erre vonatkozóan K i l l - g o u r a következőket mondja:

"Mi már címenként 10,4-nél tartunk azáltal, hogy számítógépet használunk". Ezáltal a számítógép emlékezete teljesebb nyilvántartást nyújt. Szerinte a számítógépes rendszerben 33 tárgyi fogalom is felhasználható egyetlen könyvnél.

Példa a módszer felhasználására

Körülbelül két éven belül lehetségessé válik, hogy egy diák, fizikus vagy orvosi kutató -elemi példával élve- a 3 orvosi könyvtár egyikében tájékoztatást keressen az a s z p i r i n n a k a lázra és az érverésre gyakorolt hatásáról.

Előveszi azt a vastag könyvet, amely a National Library of Medicine (Országos Orvostudományi Könyvtár) orvosi gyógyszer-tan t á r g y s z a v a i t tartalmazza (ennek a könyvtárnak már van számítógép rendszere -MEDLARS) és m i n d h á r o m t á r g y - r a v o n a t k o z ó s z á m o t m e g k e r e s i.

A számokat olyan írógépen gépeli le, amely a hálózathoz kapcsolódik. Annak bizonyosságául, hogy az írógép megértette kívánságát, visszagépeli azon tárgyszavakat, amelyek a számokkal megegyeznek. Ezután a felhasználó a "MEHET" szót gépeli. Ekkor a kutatónak nincs más dolga, mint néhány másodpercig várni, mielőtt a gép elkezdene

azon könyvek és folyóiratok bibliográfiai adatainak megadását, amelyek valamelyik könyvtárban a keresett tárggyal foglalkoznak.

Minden valószínűség szerint sokkal több forrásmunkát kap, mint amennyire szüksége van. A gép 15 tételt gépelhet és hozzáadhatja a végén, pl. az 55-ös számot, megjelölve, hogyha szükséges, a témával kapcsolatban még ennyi adat áll rendelkezésre.

Amennyiben a 15 mű nem elegendő, a felhasználó visszajöhet éjjel, amikor a gép nem foglalt és akkor megszerezheti a hátralévő adatokat.*

Stephen F u r t h, az IBM egyik tisztviselője a következőket mondta: "Amikor szakkönyvtárosokkal beszélünk, borzalmas történeteket mesélnek emberekről, akik bejönnek a könyvtárba, és olyan széleskörű tárgy után érdeklődnek, hogy a fél könyvtárat oda kellene adniok nekik. Ekkor történik az, hogy a könyvtárosok elkezdenek "alkudozni", leszűkítik a felhasználó kérdését, pl. az afrikai bogaraktól kezdve a csecselégy szexuális életéig. A számítógépnél a kérdezőnek tudnia kell, hogyan tegye fel a kérdéseket, ellenkező esetben az írógép 3 napon át ezrekre menő címléírást darálna le."

A C o l u m b i a i, H a r v a r d i és Y a l e -i orvosi könyvtárak havi gyarapodási jegyzéküket számítógéppel készítik és fényképezési reprodukciós uton nyomják. A r e p r o d u k c i ó s b e r e n d e z é s e k ö s s z e v a n n a k k a p c s o l v a a s z á m i t ó g é p p e l.

A számítógép 12 nyelven tud dolgozni újabb felszerelés nélkül, tehát a külföldi könyvek sem okoznak problémát. A Y a l e - i e g y e t e m e n a k ö l c s ö n z é s e k t e l j e s n y i l v á n t a r t á s á t (a r e k l e m á l á s t i s) s z á m i t ó g é p p e l v é g z i k.

Azelőtt minden hónapban egy hétig, egy tisztviselő munkaidejét vette igénybe a havi bulletinük elkészítése -mondta Kilgour-, de most a b u l l e t i n t a s z á m i t ó g é p n e m e g é s z e n 30 p e r c a l a t t k é s z i t i e l, kb. 20 d o l l á r o s k ö l t s é g g e l.

*Az amerikai tudományos könyvtárakban nem nagy ritkaságszámba az éjjel 12 óráig való nyitvatartás. (Szerk.)